

NANNY STATE INDEX 2021

By Christopher Snowden

Head of Lifestyle Economics, Institute of Economic Affairs

Vítejte...

u čtvrtého vydání *Indexu pečovatelského státu* (Nanny State Index) od sítě think-tanků *Epicenter*. Je to žebříček nejlepších a nejhorších míst v Evropě pro jezení, pití, kouření cigaret a e-cigaret, který vydáváme každý lichý rok.

Poslední vydání vyšlo v roce 2019, od té doby vedla pandemie covid-19 vlády po celém světě k uvalování kontrol v téměř bezprecedentní šíři. Svět se teď pomalu vrací k normálu, proto je důležité, aby naše svobody byly obnoveny.

Pandemie byla připomínkou rozdílu mezi skutečným problémem veřejného zdraví, který vyžaduje kolektivní akci, a soukromým chováním, které ji nevyžaduje. Nákazy vážnou infekční chorobou nejsou v rozvinutém světě naštěstí příliš časté a covid-19 si vyžádal účinnou odpověď ve sféře veřejného zdraví. V Evropě bylo příliš mnoho zdravotních agentur rozptýleno agendou pečovatelského státu, a nebyly tím pádem dobře připraveny na plnění svojí hlavní funkce, tedy ochranu veřejnosti před infekční chorobou. Dokonce i Světová zdravotnická organizace (WHO) vypadala, že ji více zajímá zákaz e-cigaret a zdanění sladkých nápojů než snaha dostat koronavirus pod kontrolu.

Když byly v srpnu 2020 zavedeny lockdowny, chytli se paternalisté této příležitosti a zavedli regulaci životního stylu takovou, o jaké doposud pouze snili. V jednu chvíli žil každý pátý člověk na této planetě v zemi, kde byl zakázán prodej cigaret a e-cigaret. Chvíli žila čtvrtina světové populace v prohibici. Když byli lidé donuceni socializovat se venku, protikuřáčtí aktivisté požadovali venkovní zákaz kouření. Aktivisté v USA a jinde tvrdili (nepravdivě), že e-cigarety zvyšují riziko chycení viru. Prodejci e-cigaret a alkoholu byli v mnoha zemích označeni za „zbytné“ (non-essential). Když lockdown skončil, bary se znovu otevřely, ale některé země jim nedovolily podávat alkohol.

Všechno zlé je k něčemu dobré, takže odpověď na pandemii vedla na některých místech k mírné liberalizaci. Některé země, jako Velká Británie, dovolily většímu množství barů, aby podávaly alkohol na ulici. Avšak celkově vzato dala pandemie mnoha příznivcům pečovatelského státu příležitost, kterou nemilosrdně využili.

Toto vydání Indexu zobrazuje situaci k březnu 2021, ale nezařadili jsme do něj zákony, u kterých očekáváme, že jsou skutečně pouze krátkodobou odpovědí na pandemii. Výhled je však ponurý tak jako tak. Téměř bez výjimky schvalují vlády v Evropě vyšší „daně z hříchů“ (sin taxes) a více prohibicí. Tento rok jsme index rozšířili na třicet zemí – EU plus Island, Norsko a Velká Británie. Žebříček vede Norsko, ale to by se mohlo změnit, až zlegalizuje e-cigarety. Litva je se svými tvrdými „zákony na střídmost“ opět druhá a Finsko spadlo na třetí místo.

Čelu tabulky dominuje Skandinávie, východní Evropa a Britské ostrovy. Řecko je jedinou zemí jižní Evropy v první polovině, především díky svým vysokým daní z hříchů na alkohol a tabák. Na liberálnější konci tabulky jsou země více namíchané. Německo dokázalo výjimečný počin, když zaznamenalo nejnižší skóre ve všech čtyřech kategoriích indexu. Těsně nad ním nalezneme Česko, Lucembursko, Španělsko a Itálii – všechny země se dobře umístily i v předchozích vydáních indexu. Dánsko je nad touto skupinou a je jedinou skandinávskou zemí, která není v první desítce. To se však v budoucnosti zřejmě změní. Stejně jako Nizozemsko má i Dánsko připravených hned několik pečovatelských opatření.

Dvanáct zemí má nyní daně na sladké nápoje, od pěti centů na litr v Maďarsku po třicet centů v Irsku. Několik zemí také zdaňuje uměle slazené nápoje. Třináct zemí zdaňuje náplně do e-cigaret (v roce 2019 jich bylo jedenáct) a daně se pohybují od šesti centů na ml v Maďarsku po třicet centů ve Finsku a Portugalsku.

Německo je nyní jedinou zemí, kterou bychom mohli popsat jako přátelskou ke kuřákům. Předchozí uchazeči Rakousko a Česko oba v posledních letech zavedli drakonické zákazy kouření. Počet zemí přátelských k e-kuřákům se také zmenšuje. Sedmnáct z třiceti zemí našeho Indexu zakázalo používat e-cigarety tam, kde je zakázáno kouření. Šestnáct zemí má absolutní nebo téměř absolutní zákaz reklamy na e-cigarety.

Oproti vydání z roku 2019 jsme udělali několik změn. Protože zahřívání tabák získal na popularitě, stalo se jeho zdanění atraktivním pro politiky. Proto jsme do cigaretové sekce přidali novou subkategorii v hodnotě pěti bodů. Země, které jsou tak hloupé, že tyto produkty zakázaly (Malta a Norsko), získaly maximum bodů.

Irsko jako první začalo se zákazem vystavování alkoholu (taktéž známý jako alkoholový závěs), takže jsme přidali novou subkategorii, která to reflektuje. Také je za pět bodů. Subkategorie minimálních cen na alkohol, které nyní existují ve Walesu a Skotsku a mohou začít brzy platit v Irsku, byla přidána ve vydání z roku 2019.

Všechny daně v *Indexu pečovatelského státu* jsou přepočítány podle místní ekonomiky. Tento rok jsme změnili předchozí metodiku, a používáme pro tento výpočet mediánový příjem a ne HDP na hlavu. Mediánové příjmy jsou lepším ukazatelem spotřebitelské síly jednotlivců, zejména v zemích, které jsou oblíbenými daňovými domicily pro firmy, ve kterých HDP nereflexuje průměrné příjmy adekvátně.

Sečteno podtrženo, pečovatelský stát se zvětšuje, zvyšuje ceny a pošlapává naši svobodu. Vina leží z největší části na domácích vládách, ne na Evropské unii. EU zakázala v květnu 2020 mentolové cigarety, ale nemohou jí být dávány za vinu regresivní daně, drakonické zákazy kouření a excesivní regulace alkoholu a jídla. Propast mezi nejsvobodnějšími zeměmi na spodu tabulky a nejméně svobodnými na jejím čele, je téměř stoprocentně dána rozdílem v rozhodnutích jejich vlastních vlád. Změna je možná.

Index pečovatelského státu je velký kolaborační projekt, pro který shromažďujeme a kontrolujeme přes tisíc kousků dat. Jako vždy děkujeme našim přátelům a partnerům po celé Evropě, kteří jeho vydání umožnili.

Funguje paternalistická regulace?

Politika pečovatelského státu vytváří několik problémů a nákladů. „Daně z hříchů“ zvyšují životní náklady a poškozují chudé. Vysoké ceny dodávají energii černému trhu a vedou ke korupci. Zákazy reklam omezují konkurenci a dusí inovace. Zákazy kouření způsobují vážné náklady restauračnímu odvětví. Excesivní regulace vytváří excesivní byrokracii a ubírá policejní zdroje.

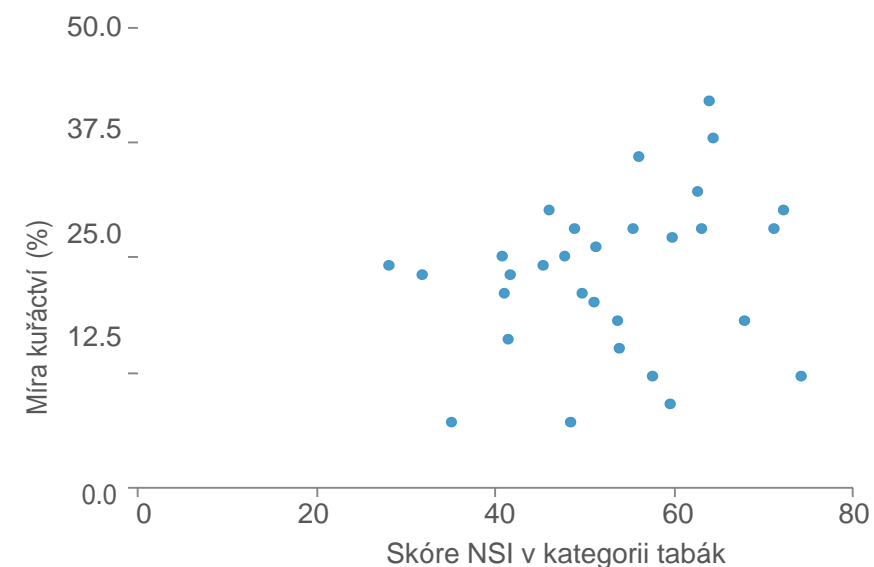
Pokud aktivisté „veřejného zdraví“ uznávají, že jejich politika vede ke zmíněným škodám, argumentují, že výhody převažují – že důsledky ospravedlňují prostředky. Avšak existuje málo důkazů, že si země s paternalističtější politikou užívají lepšího zdraví nebo delší životy. Jak ukazuje Graf 1, neexistuje žádná korelace mezi *Indexem pečovatelského státu* a střední délkou dožití.

Graf 1: Střední délka dožití

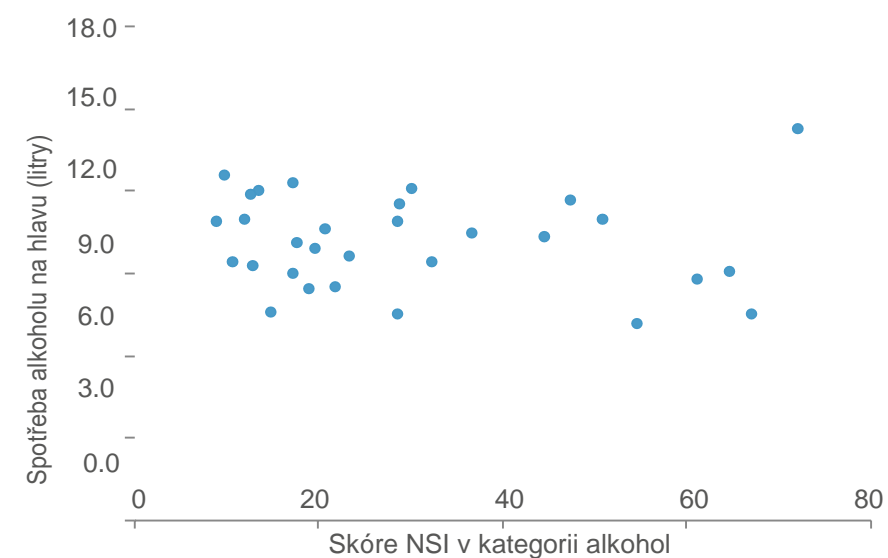

Neexistuje ani korelace mezi úrovní kontroly tabáku a nižší mírou kuřáctví (Graf 2) nebo mezi úrovní kontroly alkoholu a nižší mírou konzumace alkoholu (Graf 3).

Graf 2: Míra kuřáctví

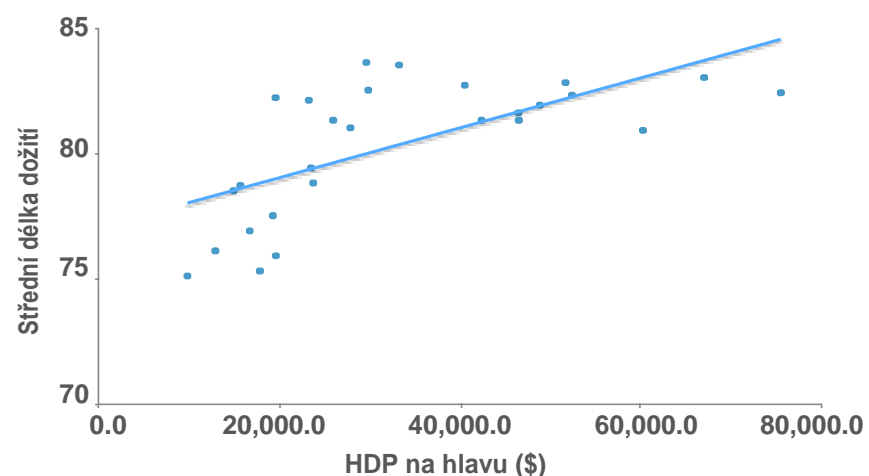

Graf 3: Konzumace alkoholu

Ale existuje silný vztah mezi zdravím a bohatstvím. Graf 4 ukazuje vztah mezi střední délkou dožití a ekonomickou prosperitou měřenou pomocí HDP na hlavu. Naznačuje, že sledování ekonomického růstu by přineslo mnohem větší výhody pro naše zdraví než pokusy kontrolovat naše chování vládními zákazy a zdaněním.

Graf 4: Střední délka dožití a HDP

Poděkování

Index pečovatelského státu by nemohl být zpracován bez hodnotné pomoci sítě našich přátel po celé Evropě a think-tanků vyjmenovaných níže. Ačkoliv jsme učinili vše, abychom měli data potvrzená z několika zdrojů, chyby se mohou stát, tak nás prosím informujte, pokud si myslíte, že v Indexu jsou chyby.

Kritéria

Index pečovatelského státu se skládá ze tří hlavních kategorií: alkoholu, nikotinu a stravy. Každá z těchto kategorií má stejnou váhu 33,3 procent. Nikotin je dále rozdělený na tabák a e-cigarety se stejnou vahou pro oba, tj. 16,7 procent.

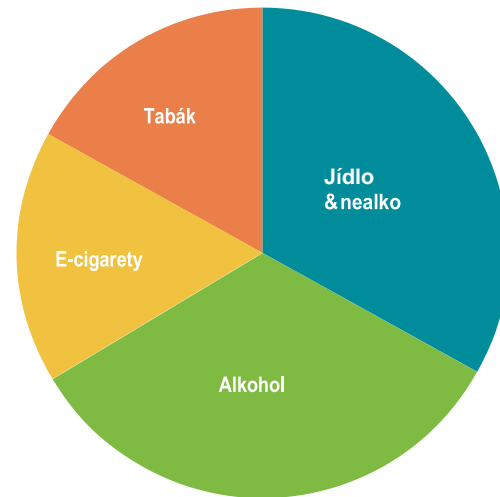
Každá kategorie má několik rozdílných kritérií. Body jsou uděleny za každé kritérium a jsou sčítány do celkového skóre, které dosahuje až sto bodů. Index pečovatelského státu se zabývá pouze legislativou, která má negativní dopad na spotřebitele. Těmto předpisům je přidělena různá váha podle rozsahu, v jakém negativně ovlivňují spotřebitele – od poměrně malých nepřijemností po těžké daně a přímé zákazy. Země s vyšším skóre jsou méně svobodné a země s nižším skóre jsou svobodnější.

Paternalistická politika typicky zhoršuje kvalitu života jedním nebo více způsoby z tohoto seznamu:

- zvýšení cen (skrz zdanění nebo monopoly na prodej)
- stigmatizace spotřebitelů
- omezení volby
- nepřijemnosti pro spotřebitele (např. omezení otevíracích hodin)
- omezení informací (např. zákazy reklamy)
- zhoršení kvality produktu

Index obsahuje každý předpis, jehož úmyslem je odradit spotřebu legálních produktů a který uvaluje jeden nebo více těchto nákladů na spotřebitele. Kritéria pro každou kategorii a jejich váhy jsou zobrazeny na stránkách pro alkohol, e-cigarety, jídlo a nealkoholické nápoje a tabák. Na konci Indexu jsou dodatečné tabulky.

Všechna data reflektují právní status v březnu 2021 dle našeho nejlepšího vědomí. Neupravujeme Index o to, jak jsou tyto zákony vymáhány. Některé země nemusejí účinně kontrolovat dodržování svých předpisů – ve skutečnosti víme, že to nedělají – ale to nelze kvantifikovat. Zajímá nás pouze, co zákon říká, ne zda je jednoduché jej v praxi obejít. Ani nezahrnujeme předpisy, které ještě nebyly schváleny. V některých případech jsme zahrnuli komentář o předpisech, které byly navrženy nebo odmítnuty. Zahrnujeme je, abychom poskytli dodatečné informace, avšak na skóre nemají vliv.

Index pečovatelského státu 2021

	nejhorší	Alkohol	E-cigarety	Jídlo/ nealko	Tabák	Celkem	Pořadí 2019
1	Norsko	22,4	13,9	5,3	9,9	51,5	-
2	Litva	24,1	9,9	3	9,2	46,2	2
3	Finsko	20,4	10	1,7	9	41,1	1
5=	Maďarsko	6,9	10,4	10	11,9	39,2	5
5=	Lotyšsko	14,9	8,9	5	10,4	39,2	7
6	Estonsko	16,5	10,6	3	9	39,1	3
7	Island	21,6	5	1,3	8,1	36	-
8	Irsko	16,9	3	4,7	11,3	35,9	6
9	Polsko	12,2	9,2	5,7	8,6	35,7	12
10	Švédsko	18,2	7,7	1	5,9	32,8	8
11	Řecko	9,6	10,1	1,3	10,7	31,7	11
12	Velká Británie	11	3	5	12,4	31,4	4
13	Chorvatsko	10	7	3	9,4	29,4	15
14	Slovinsko	9,5	7,2	1,3	10	28	9
15	Francie	9,6	4,5	3	10,5	27,6	10
16	Rumunsko	7,8	7,5	0	12	27,3	17
17	Portugalsko	6,6	9,3	3,7	6,8	26,4	14
18	Nizozemsko	6,3	7,9	0,7	9,6	24,5	21
19	Kypr	5,7	9,4	0	8,1	23,2	13
21=	Rakousko	5,8	7,9	0,7	6,8	21,2	26
21=	Belgie	3,3	7,6	2	8,3	21,2	16
22	Bulharsko	4,5	3,5	2	10,8	20,8	18
24=	Malta	7,3	3,3	0	8,6	19,2	19
24=	Slovensko	5,9	5,3	0	8	19,2	26
25	Dánsko	3,6	3,7	3,3	6,9	17,5	20
26	Itálie	5	4,5	0,7	7	17,2	23
27	Španělsko	4,3	4,7	0,3	7,6	16,9	23
28	Lucembursko	4	6,9	0	5,3	16,2	24
29	Česko	4,2	3,3	0	7,7	15,2	27
30	Německo	3	3	0	4,7	10,7	28

nejlepší

Alkohol

Kategorie alkohol obsahuje zdanění (40 %), omezení reklamy (20 %), minimální ceny (10 %), zákaz vystavování alkoholu v obchodech (5 %) a jiné (25 %).

Zdanění je rozděleno do tří kategorií: pivo, víno a tvrdý alkohol. Každá má stejnou váhu. Zdrojem data je Evropská komise (víno a tvrdý alkohol) a Tax Foundation (pivo). Daňové sazby jsou upraveny podle mediánových příjmů. Země s nejvyšší sazbou daně získá sto bodů. Skóre ostatních zemí je počítáno podle velikosti jejich sazby ve srovnání se sazbou daně v zemi s nejvyšší sazbou. Kalkulace je provedena pro každý z těchto tří typů nápojů, s celkovým možným skóre 300, které je posléze konvertováno na 40.

Reklama je rozdělena na tři kategorie: televizní a rozhlasová reklama, venkovní reklama a sponzoring. Ty jsou dále rozděleny do dvou subkategorií: tvrdý alkohol a víno/pivo (víno a pivo mívají stejná omezení, co se reklamy týče). Každá z těchto šesti subkategorií má skóre od 0 do 10, kde 10 znamená naprostý zákaz a 0 znamená bez významných restrikcí. To dává skóre až 60, které je konvertováno na 20.

Minimální ceny platí momentálně pouze ve Skotsku a Walesu. Je za ně až deset bodů.

Zákaz vystavování v obchodech vyžaduje, aby byly alkoholické nápoje zakryty nebo odděleny od ostatních potravin, a je za 5 bodů.

„Jiné“ sestává z pěti subkategorií za celkem 25 bodů:

Monopol na prodej. Některé země mají státní monopol na prodej alkoholu, tím omezují konkurenci, snižují dostupnost alkoholu a zvyšují ceny. Monopol = 5 bodů. Bez monopolu = 0 bodů.

Zákonná zavírací doba. Některé země nutí bary a restaurace, aby přestaly podávat alkohol v nějaký určitý čas v noci. Tyto země získávají 10 bodů. Ty, které nechávají majitele, aby si rozhodli, kdy zavře, získávají 0 bodů.

Nulový nebo téměř nulový limit na alkohol za volantem. Většina zemí EU má limit 0,05 % alkoholu v krvi. V některých zemích je však limit tak nízký, že jde spíše o opatření proti konzumaci alkoholu než o opatření pro bezpečnost na silnicích. Limit 0,02 % nebo níže je hluboko pod mírou, kdy je řízení nebezpečné, a má negativní efekt odrazování lidí od konzumace alkoholu, pokud řídí druhý den ráno. Země, které stanovují limit na 0,02 % nebo níže, získávají v Indexu 5 bodů.

Zákaz slev. Některé země omezují nebo zakazují obchodních slev, jako jsou happy hours nebo prodeje dvou za cenu jednoho. Bez omezení = 0 bodů. Částečná omezení: až 9 bodů. Plný zákaz: 10 bodů.

Věk konzumace. Země, které mají věkovou hranici pro nákup alkoholu vyšší než 18, získávají až deset bodů.

Subkategorie „jiné“ má celkem až 40 bodů, které jsou zkonvertovány na 25 pro alkoholový index.

		Daň (40)	Minimální ceny (10)	Reklama (20)	Zákaz vystavení (5)	Jiné (25)	CELKEM (100)	Celkem, zváženo (třetina)
1	Litva	33,5	0	20	0	18,8	72,3	24,1
2	Norsko	25,3	0	20	0	21,9	67,2	22,4
3	Island	32,3	0	20	0	12,5	64,8	21,6
4	Finsko	31,1	0	15,7	0	14,4	61,2	20,4
5	Švédsko	21,2	0	14,7	0	18,8	54,7	18,2
6	Irsko	25,2	0	11,3	5	9,4	50,9	16,9
7	Estonsko	24,8	0	13,3	2	9,4	49,5	16,5
8	Lotyšsko	24,5	0	17	0	3,1	44,6	14,9
9	Polsko	18,3	0	15,3	0	3,1	36,7	12,2
10	Velká Británie	24,1	2	0	0	6,9	33	11
11	Chorvatsko	11,3	0	15	0	3,75	30,1	10
12	Francie	7,7	0	18	0	3,1	28,8	9,6
13	Řecko	26,7	0	2	0	0	28,7	9,6
14	Slovinsko	11,6	0	10,7	0	6,25	28,6	9,5
15	Rumunsko	12,7	0	7,7	0	3,1	23,5	7,8
16	Malta	7,5	0	8	0	6,25	21,8	7,3
17	Maďarsko	14,7	0	3	0	3,1	20,8	6,9
18	Portugalsko	9,7	0	10	0	0	19,7	6,6
19	Nizozemsko	8	0	4,7	0	6,25	19	6,3
20	Slovensko	9,9	0	4,7	0	3,1	17,7	5,9
21	Rakousko	3,7	0	6,7	0	6,9	17,3	5,8
22	Kypr	5,8	0	2	0	9,4	17,2	5,7
23	Itálie	6,3	0	2,3	0	6,25	14,9	5
24	Bulharsko	4,8	0	8,7	0	0	13,5	4,5
25	Španělsko	3,8	0	6	0	3,1	12,9	4,3
26	Česko	8,3	0	1,3	0	3,1	12,7	4,2
27	Lucembursko	1,7	0	4	0	6,25	12	4
28	Dánsko	8,8	0	2	0	0	10,8	3,6
29	Belgie	9,1	0	0,7	0	0	9,8	3,3
30	Německo	3,2	0	2,7	0	3,1	9	3

E-cigarety

Kategorie e-cigaret obsahuje omezení prodeje (až 30 bodů), omezení reklamy (až 10 bodů), daně (20 bodů) a zákazy konzumace e-cigaret (až 40 bodů) s celkovým počtem dosažitelných bodů 100.

Omezení prodeje. Úplná prohibice znamená 30 bodů. Až 30 bodů se uděluje za zákazy a omezení prodeje e-cigaret a náplní do nich. Směrnice EU o tabákových výrobcích (TPD) stanovuje limity na velikost nádržek, sílu náplně, velikost lahví a několik dalších vlastností výrobků, což znamená, že všechny země, které se směrnicí řídí, získávají aspoň 10 bodů. Další body jsou uděleny za zákazy příchutí (až 10 bodů), e-cigaret, které je možno dolévat (5 bodů), a přeshraničního prodeje (5 bodů).

Reklama. Body jsou uděleny podle velikosti a šíře a omezení reklamy. Všechny země EU musí zakázat všechny formy reklam na e-cigarety, které mohou překročit hranice, a tím pádem získávají aspoň 6 bodů. Další body jsou uděleny za zákazy na čistě domácí reklamy na e-cigarety.

Daň. Země, které uvalují na e-cigaret speciální daň (navíc oproti standardní DPH) získávají až 20 bodů. Body jsou uděleny podle velikosti daně (upravené podle kupní síly) v poměru k dani v jurisdikci s její nejvyšší sazbou, která získává 20 bodů. Země, které zakazují prodej e-cigaret, také získávají 20 bodů.

Zákaz kouření e-cigaret. Až 40 bodů je uděleno za zákazy a omezení používání e-cigaret na veřejných místech. V zemích, kde je pro účely zákazů kouření klasifikováno kouření e-cigaret jako kouření běžných cigaret, je použito skóre ze subkategorie tabák.

		Omezení prodeje (30)	Reklama (10)	Daň (20)	Vnitřní zákaz (40)	CELKEM (100)	Celkem, zváženo (šestina)
1	Norsko	30	10	20	23,2	83,2	13,9
2	Estonsko	24	9	12	18,4	63,4	10,6
3	Maďarsko	20	10	7	25,6	62,6	10,4
4	Řecko	15	10	9	26,4	60,4	10,1
5	Finsko	20	10	9	20,8	59,8	10
6	Litva	15	10	11	23,2	59,2	9,9
7	Kypr	15	10	5	26,4	56,4	9,4
8	Portugalsko	15	7	20	13,6	55,6	9,3
9	Polsko	15	9	12	19,2	55,2	9,2
10	Lotyšsko	15	6	7	25,6	53,6	8,9
12=	Rakousko	15	6	0	26,4	47,4	7,9
12=	Nizozemsko	15	10	0	22,4	47,4	7,9
13	Švédsko	11	7	6	22,4	46,4	7,7
14	Belgie	15	10	0	20,8	45,8	7,6
15	Rumunsko	15	9	19	2	45	7,5
16	Slovinsko	15	9	9	19,2	43,2	7,2
17	Chorvatsko	15	10	0	16,8	41,8	7
18	Lucembursko	15	9	0	17,6	41,6	6,9
19	Slovensko	10	10	0	12	32	5,3
20	Island	15	10	0	5	30	5
21	Španělsko	15	7	0	6	28	4,7
23=	Francie	10	9	0	8	27	4,5
23=	Itálie	15	6	6	0	27	4,5
24	Dánsko	10	10	0	2	22	3,7
25	Bulharsko	15	6	0	0	21	3,5
27=	Česko	10	6	0	4	20	3,3
27=	Malta	10	10	0	0	20	3,3
30=	Německo	10	6	0	2	18	3
30=	Irsko	10	6	0	2	18	3
30=	Velká Británie	10	6	0	2	18	3

Jídlo a nealkoholické nápoje

Tato kategorie je rozdělena do pěti kategorií s celkovým skóre 100.

Daně na jídlo. Zahrnuje všechny daně (navíc oproti standardní DPH) uvalené na jídelní produkty nebo ingredience. Až 25 bodů je uděleno podle počtu zdaněných produktů a velikosti daně.

Daně na nealkoholické nápoje. Až 15 bodů je uděleno za daně na sladké nápoje. Země s nejvyšší daní dostává 10 bodů. Skóre dalších zemí je počítáno podle poměru jejich daně k dani v zemi s nejvyšší sazbou. Další 3 body jsou přiděleny, pokud existuje speciální daň na energy drinky. Další dva body jsou přiděleny, pokud země také zdaňuje nápoje s nulovým obsahem cukru nebo uměle slazené.

Omezení reklamy. Až 25 bodů je přiděleno za šíři a závažnost omezení reklamy.

Energy drinky. Některé země regulují chladné kafeinové nápoje (energetické nápoje) více než tradiční horké kafeinové nápoje. Omezení reklamy na tyto nápoje jsou zahrnuta v omezeních reklamy výše, avšak dalších pět bodů je uděleno za absolutní zákaz na prodej energetických nápojů pro lidi mladší 18 let.

Automaty. Až 10 bodů je uděleno za zákazy na automaty s jídlem a/nebo zákazy na automaty s určitými nápojovými/jídelními produkty. Skóre záleží na šíři zákazu (např. školy, nemocnice) a počtu dotčených produktů.

Zákonné limity. Až 20 bodů je uděleno za limity na ingredience v jídle. Poznámka: Některé země mají „dobrovolné dohody“ s odvětvím ohledně množství soli, tuku a cukru. Protože tyto limity nejsou zákonné, nezačleňujeme je do Indexu, přestože jsou tyto „dobrovolné“ dohody často podpořeny výhrůzkami legislativou.

		Daň jídlo (25)	Daň nealko (15)	Automaty (10)	Energy drinky (5)	Reklama (25)	Zákonné limity (20)	CELKEM (100)	Celkem, zváženo (třetina)
1	Maďarsko	20	6	0	0	0	4	30	10
2	Polsko	0	15	2	0	0	0	17	5,7
3	Norsko	10	2	0	0	0	4	16	5,3
5=	Lotyšsko	0	5	0	5	3	2	15	5
5=	Velká Británie	0	5	1	0	9	0	15	5
6	Irsko	0	4	0	0	10	0	14	4,7
7	Portugalsko	0	8	0	0	0	3	11	3,7
8	Dánsko	8	0	0	0	0	2	10	3,3
12=	Chorvatsko	0	9	0	0	0	0	9	3
12=	Estonsko	0	9	0	0	0	0	9	3
12=	Francie	0	4	4	0	1	0	9	3
12=	Litva	0	0	1	5	3	0	9	3
14=	Belgie	0	4	0	0	0	2	6	2
14=	Bulharsko	0	0	0	0	0	6	6	2
15	Finsko	0	5	0	0	0	0	5	1,7
18=	Řecko	0	0	0	0	0	4	4	1,3
18=	Island	0	0	0	0	0	4	4	1,3
18=	Slovinsko	0	0	4	0	0	0	4	1,3
19	Švédsko	0	0	0	0	3	0	3	1
22=	Rakousko	0	0	0	0	0	2	2	0,7
22=	Itálie	0	0	2	0	0	0	2	0,7
22=	Nizozemsko	0	0	0	0	0	2	2	0,7
23	Španělsko	1	0	0	0	0	0	1	0,3
30=	Kypr	0	0	0	0	0	0	0	0
30=	Česko	0	0	0	0	0	0	0	0
30=	Německo	0	0	0	0	0	0	0	0
30=	Lucembursko	0	0	0	0	0	0	0	0
30=	Malta	0	0	0	0	0	0	0	0
30=	Rumunsko	0	0	0	0	0	0	0	0
30=	Slovensko	0	0	0	0	0	0	0	0

best

Tabák

Kategorie tabák obsahuje zdanění (30 %), reklamu (10 %), zákaz kouření (30 %), omezení obalů (10 %), zákaz vystavování v obchodech (5 %), zákaz ústního tabáku (snus) (5 %) a zákaz automatů (5 %).

Cigaretová daň. Počítána obdobně jako zdanění alkoholu (viz výše). Daňové sazby jsou převzaty od Evropské komise nebo domácí vlády a jsou upraveny o kupní sílu. Země s nejvyšší sazbou získává 30 bodů. Další země získávají body v poměru jejich sazby daně k sazbě v zemi, kde je nevyšší.

Daň ze zahřívání tabáku. Jako výše, avšak podle kilogramu zahřívání tabáku. Maximálně 15 bodů.

Reklama. Až 10 bodů. Úplný zákaz je za 10 bodů, úplný zákaz s výjimkou místa prodeje je za 9 bodů. Pokud je jiná reklama povolena, je přidělen menší počet bodů, ale všechny země pod směrnici TPD získávají aspoň 6 bodů.

Zákaz kouření. Rozdělen do pěti subkategorií, každá až za 10 bodů. Ty jsou: bar, restaurace, pracoviště, auta a venku. Body jsou uděleny podle velikosti a šíře zákazu a konečné skóre (až 50 bodů) je zkonvertováno na 30.

Obaly. Regulace obalů nad ustanovení TPD může přinést další body. Země s úplným zákazem brandů na obalech („plain“ nebo „standardized“ packaging) získávají 10 bodů.

Zákaz vystavování. Země, které zakazují prodejcům vystavovat tabákové výrobky za kasou, získávají až 5 bodů.

Zákaz automatů. Zákaz automatů na cigarety přináší 5 bodů.

Snus. Zákaz této formy ústního tabáku přináší 5 bodů. EU zakazuje snus v každém členském státě kromě Švédska.

		Daň (30)	Reklama (10)	Obaly (10)	Zákaz vystavení (5)	Zákaz kouření (30)	Automaty (5)	Snus (5)	Zahřívání tabák (5)	CELKEM (100)	Celkem, zváženo (šestina)
1	Velká Británie	15,9	10	10	5	20,4	5	5	3	74,3	12,4
2	Rumunsko	30	9	0	0	19,2	5	5	4	72,2	12
3	Maďarsko	18,9	9	10	0	19,2	5	5	4	71,1	11,9
4	Irsko	16,2	10	10	5	19,8	0	5	2	68	11,3
5	Bulharsko	21,9	9	0	0	18,6	5	5	5	64,5	10,8
6	Řecko	17,1	9	0	4	19,8	5	5	4	63,9	10,7
7	Francie	13,5	10	10	0	18,6	5	5	1	63,1	10,5
8	Lotyšsko	14,4	10	0	5	19,2	5	5	4	62,6	10,4
9	Slovinsko	8,4	10	10	5	14,4	5	5	2	59,8	10
10	Norsko	7,2	10	10	5	17,4	5	0	5	59,6	9,9
11	Nizozemsko	9,9	9	10	5	16,8	0	5	2	57,7	9,6
12	Chorvatsko	15,6	10	0	5	12,6	5	5	3	56,2	9,4
13	Lithva	15	10	0	0	17,4	5	5	3	55,4	9,2
14	Finsko	11,4	10	0	5	15,6	5	5	2	54	9
15	Estonsko	12,9	10	0	5	13,8	5	5	2	53,7	9
16	Polsko	15	9	0	0	14,4	5	5	3	51,4	8,6
17	Malta	11,4	10	0	0	19,8	0	5	5	51,2	8,6
18	Belgie	8,1	10	10	0	15,6	0	5	1	49,7	8,3
19	Kypr	8,1	9	0	0	19,8	5	5	2	48,9	8,1
20	Island	4,5	10	0	4	18	5	5	2	48,5	8,1
21	Slovensko	16,8	9	0	0	9	5	5	3	47,8	8
22	Česko	12	9	0	0	18	0	5	2	46	7,7
23	Španělsko	9,6	10	0	0	19,8	0	5	1	45,4	7,6
24	Itálie	9	9	0	0	16,8	0	5	2	41,8	7
25	Dánsko	7,8	9	0	5	9,6	4	5	1	41,4	6,9
26	Portugalsko	13,8	9	0	0	10,2	0	5	3	41	6,8
27	Rakousko	6	9	0	0	19,8	0	5	1	40,8	6,8
28	Švédsko	6,3	10	0	0	16,8	0	0	2	35,1	5,9
29	Lucembursko	3,6	9	0	0	13,2	0	5	1	31,8	5,3
30	Německo	7,2	6	0	0	9	0	5	1	28,2	4,7

best

Česko

Celkové umístění 29

Počet obyvatel:	10 693 939
HDP na hlavu (PPP):	44 295 USD
Současná vláda:	Premiér Andrej Babiš (ANO 2011)
Economic Freedom Index:	25. z 162 (7,81)

Reputace Česka coby přístavu svobody zaznamenala otřes v květnu 2017, když v platnost vstoupil velký zákaz kouření. Zákaz neumožňuje žádné kuřácké místnosti a žádné výjimky, kromě vodních dýmek. Průzkum veřejného mínění provedený na konci roku 2017 zjistil, že 58 procent Čechů si myslí, že zákaz je příliš extrémní, ale pokusy jej částečně zmírnit nevedly k úspěchu. Pokuta 5000 Kč (185 €) může být udělena jednotlivcům, kteří zákon poruší, a restauračním zařízením může být udělena pokuta až 50 000 Kč (1850 €).

Tento zákaz kouření je hlavním důvodem, proč Česko přišlo o svoji korunu nejliberálnější země EU v *Indexu pečovatelského státu 2019*. Letos zůstává v žebříčku těsně nad Německem a pořád má dobré skóre v kategoriích jídlo, alkohol a e-cigarety.

Reklama na e-cigarety může být zobrazována v limitech daných právem EU a kouření e-cigaret je zakázáno pouze na omezeném počtu veřejných míst, jako jsou letiště a veřejná doprava. Neexistují daně z hříchů na náplně do e-cigaret, jídlo nebo nealkoholické nápoje a reklama na alkohol je víceméně neomezená až na některé venkovní prostory (např. u škol).

Česko je díky nízkým daním a neexistující povinné zavírací době pro bary rájem konzumentů piva. V roce 2020 vláda snížila DPH na pivo podávané v restauraci z 21 procent na 10. Daň z alkoholu je dle evropských standardů průměrná a není žádná speciální daň na víno.

Daně z tabáku již několik let rostou a nyní jsou při přepočítání podle příjmů v EU průměrné. Cigarety mohou být vystaveny v obchodech a kupovány v automatech, avšak prodej alkoholu v automatech byl v roce 2018 zakázán.

S poděkováním Peteru Kotkovi

Reklama na alkohol

	Tvrký alkohol TV/rádio (10)	Sponzorin g, tvrdý alkohol (10)	Tvrký alkohol venku (10)	Pivo/víno TV/rádio (10)	Pivo/víno sponzorin g (10)	Pivo/víno venku (10)	CELKEM (60)	Finální skóre (20)
Island	10	10	10	10	10	10	60	20
Litva	10	10	10	10	10	10	60	20
Norsko	10	10	10	10	10	10	60	20
Francie	9	10	8	9	10	8	54	18
Lotyšsko	10	9	10	3	9	10	51	17
Finsko	10	10	10	8	0	9	47	15,7
Polsko	10	10	10	6	5	5	46	15,3
Chorvatsko	10	10	10	5	5	5	45	15
Švédsko	10	2	10	10	2	10	44	14,7
Estonsko	7	3	10	7	3	10	40	13,3
Irsko	10	5	3	8	5	3	34	11,3
Slovinsko	10	2	10	7	2	1	32	10,7
Portugalsko	8	5	2	8	5	2	30	10
Bulharsko	9	0	9	6	0	2	26	8,7
Malta	7	5	0	7	5	0	24	8
Rumunsko	8	5	10	0	0	0	23	7,7
Rakousko	10	10	0	0	0	0	20	6,7
Španělsko	10	0	1	6	0	1	18	6
Nizozemsko	7	0	0	7	0	0	14	4,7
Slovensko	8	0	0	6	0	0	14	4,7
Lucembursko	0	2	4	0	2	4	12	4
Maďarsko	2	0	3	1	0	3	9	3
Německo	4	0	0	4	0	0	8	2,7
Itálie	2	5	0	0	0	0	7	2,3
Kypr	3	0	0	3	0	0	6	2
Dánsko	0	3	0	0	3	0	6	2
Řecko	1	1	1	1	1	1	6	2
Česko	0	0	2	0	0	2	4	1,3
Belgie	0	0	0	0	0	2	2	0,7
Velká Británie	0	0	0	0	0	0	0	0

Alkohol, jiné

	Monopol na prodej (5)	Zavíračka (10)	Slevy, např. happy hour (10)	Alkohol za volantem (5)	Věk konzumace (10)	Celkem (40)	Finální skóre (25)
Norsko	5	10	5	5	5	35	21,9
Litva	0	10	10	0	10	30	18,8
Švédsko	5	10	10	5	0	30	18,8
Finsko	5	10	8	0	0	23	14,4
Island	5	0	0	5	10	20	12,5
Irsko	0	10	5	0	0	15	9,4
Estonsko	0	0	10	5	0	15	9,4
Kypr	0	10	0	5	0	15	9,4
Velká Británie	0	10	1	0	0	11	6,9
Rakousko	0	10	1	0	0	11	6,9
Slovinsko	0	10	0	0	0	10	6,25
Malta	0	10	0	0	0	10	6,25
Nizozemsko	0	0	10	0	0	10	6,25
Itálie	0	10	0	0	0	10	6,25
Lucembursko	0	10	0	0	0	10	6,25
Chorvatsko	0	3	3	0	0	6	3,75
Lotyšsko	0	0	5	0	0	5	3,1
Polsko	0	0	0	5	0	5	3,1
Francie	0	0	5	0	0	5	3,1
Rumunsko	0	0	0	5	0	5	3,1
Maďarsko	0	0	0	5	0	5	3,1
Slovensko	0	0	0	5	0	5	3,1
Španělsko	0	0	5	0	0	5	3,1
Česko	0	0	0	5	0	5	3,1
Německo	0	0	5	0	0	5	3,1
Řecko	0	0	0	0	0	0	0
Portugalsko	0	0	0	0	0	0	0
Bulharsko	0	0	0	0	0	0	0
Dánsko	0	0	0	0	0	0	0
Belgie	0	0	0	0	0	0	0

Zákaz kouření

	Bar (10)	Restaurace (10)	Pracoviště (10)	Auta (10)	Venku (10)	Celkem (50)	Finální skóre (30)
Velká Británie	10	10	10	3	1	34	20,4
Kypr	10	10	10	2	1	33	19,8
Řecko	10	10	10	1	2	33	19,8
Irsko	10	10	10	3	0	33	19,8
Malta	10	10	10	3	0	33	19,8
Španělsko	10	10	10	0	3	33	19,8
Rakousko	10	10	10	3	0	33	19,8
Maďarsko	10	10	10	0	2	32	19,2
Lotyšsko	10	10	8	0	4	32	19,2
Rumunsko	10	10	10	0	2	32	19,2
Bulharsko	9	10	10	0	2	31	18,6
Francie	8	8	8	3	4	31	18,6
Česko	10	10	10	0	0	30	18
Island	10	10	10	0	0	30	18
Litva	8	8	5	2	6	29	17,4
Norsko	9	10	10	0	0	29	17,4
Itálie	8	8	8	3	1	28	16,8
Nizozemsko	10	10	8	0	0	28	16,8
Švédsko	7	7	7	0	7	28	16,8
Belgie	7	7	7	3	2	26	15,6
Finsko	7	7	7	2	3	26	15,6
Polsko	8	8	8	0	0	24	14,4
Slovinsko	7	7	7	3	0	24	14,4
Estonsko	7	7	7	2	0	23	13,8
Lucembursko	6	7	7	1	1	22	13,2
Chorvatsko	5	10	5	0	1	21	12,6
Portugalsko	5	5	5	0	2	17	10,2
Dánsko	5	5	5	0	1	16	9,6
Německo	5	5	5	0	0	15	9
Slovensko	5	5	5	0	0	15	9

Daně na nealko

	Daň na nealko (€/litr) - nejvyšší sazba	% nejvyšší, upraveno o příjem (100)	Skóre daně na nealko (10)	Daň na energy drinky (3)	Nápoje s nulovým obsahem cukru (2)	Celkem (15)
Polsko	0,19	100	10	3	2	15
Chorvatsko	0,11	56	6	3	0	9
Estonsko	0,2	66	7	0	2	9
Portugalsko	0,21	78	8	0	0	8
Maďarsko	0,05	32	3	3	0	6
Finsko	0,22	33	3	0	2	5
Lotyšsko	0,074	34	3		2	5
Velká Británie	0,3	51	5	0	0	5
Belgie	0,119	18	2	0	2	4
Francie	0,135	22	2	0	2	4
Irsko	0,3	44	4	0	0	4
Norsko	0,18	17	2	0	0	2
Rakousko	0	0	0	0	0	0
Bulharsko	0	0	0	0	0	0
Kypr	0	0	0	0	0	0
Česko	0	0	0	0	0	0
Dánsko	0	0	0	0	0	0
Německo	0	0	0	0	0	0
Řecko	0	0	0	0	0	0
Island	0	0	0	0	0	0
Itálie	0	0	0	0	0	0
Litva	0	0	0	0	0	0
Lucembursko	0	0	0	0	0	0
Malta	0	0	0	0	0	0
Nizozemsko	0	0	0	0	0	0
Rumunsko	0	0	0	0	0	0
Slovensko	0	0	0	0	0	0
Slovinsko	0	0	0	0	0	0
Španělsko	0	0	0	0	0	0
Švédsko	0	0	0	0	0	0

Daně na e-cigarety

	Daň (€/ml)	% nejvyšší, upraveno o příjem (100)	Skóre daně na e-cigarety (20)
Finsko	0,3	40,3	9
Řecko	0,1	40,7	9
Slovinsko	0,18	42	9
Maďarsko	0,06	34,2	7
Lotyšsko	0,09	36,8	7
Itálie	0,13	25	6
Švédsko	0,21	28,8	6
Kypr	0,12	24,7	5
Norsko	Zakázáno	100	20
Portugalsko	0,3	100	20
Rumunsko	0,11	95	19
Estonsko	0,2	58	12
Polsko	0,12	56,2	12
Litva	0,12	52,8	11
Rakousko	0	0	0
Belgie	0	0	0
Bulharsko	0	0	0
Chorvatsko	0	0	0
Česko	0	0	0
Dánsko	0	0	0
Francie	0	0	0
Německo	0	0	0
Island	0	0	0
Irsko	0	0	0
Lucembursko	0	0	0
Malta	0	0	0
Nizozemsko	0	0	0
Slovensko	0	0	0
Španělsko	0	0	0
Velká Británie	0	0	0

